

Aan de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Mevrouw S.A.M. Kaag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum

11 mei 2020

Betreft

Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19

Postbus 20061

2500 EB Den Haag

T: +31 (0)70 348 51 08

aiv@minbuza.nl

Zeer geachte minister,

Momenteel wordt de wereld getroffen door een catastrofe. De gezondheidszorg staat op alle continenten onder druk en de sociaaleconomische gevolgen van COVID-19 zijn groot. De meest kwetsbaren worden het hardst geraakt.

Om de pandemie het hoofd te bieden riepen 18 Afrikaanse en Europese leiders, waaronder minister-president Rutte, in de [Financial Times op 14 april](#) jl. op tot mondiale samenwerking, met als boodschap: *'Only victory in Africa can end the pandemic everywhere'*. Dat vraagt om concrete invulling. Op 17 april ontving de AIV – na een toezegging van het kabinet aan de Tweede Kamer – uw [aanvraag](#) voor een spoedadvies over een effectieve, gepaste Nederlandse bijdrage aan de mondiale strijd tegen de impact van het coronavirus. Hierbij bied ik u het advies aan.

Veel is nog onzeker over de aard, omvang en duur van de coronacrisis. De situatie is dynamisch en dat moet het antwoord ook zijn, in epidemiologisch, sociaal, economisch en politiek opzicht. De AIV onderkent deze onzekerheid en kiest hier voor een identificatie van de meest urgente prioriteiten in steun aan de meest kwetsbare landen en groepen, met name, maar niet alleen, in Afrika.

1. Een dwingende noodzaak

COVID-19 is nu in vrijwel alle landen vastgesteld. Er dreigt een economische en humanitaire catastrofe zonder weerga. De ziekte kan des te harder toeslaan aangezien honderden miljoenen mensen de toegang tot schoon water en gezondheidszorg ontberen; zelfs voor een simpele maatregel als handen wassen met zeep ontbreken vaak de middelen. De gezondheidssituatie in sloppenwijken of vluchtelingenkampen kan snel nijpend worden. Ook ernstig zijn de verwoestende

economische gevolgen: instortende lokale bedrijvigheid alsmede dalende inkomsten uit handel, toerisme en olie leiden tot kapitaalvlucht, bedrijfsfaillissementen, mogelijke staatsbankroeten en hoe dan ook massawerkloosheid en dus – in landen zonder financiële reserves of sociale vangnetten – onmiddellijk armoede voor tallozen. De gevolgen van COVID-19 en sprinkhanenplagen kunnen uitmonden in de grootse hongersnood in een generatie. Dit wordt nog verergerd door verstoorde transportverbindingen in reeds fragiele gebieden. Deze crises kunnen erger worden doordat in veel landen met het argument van een sanitaire noodtoestand mensenrechten – waaronder persvrijheid – worden ingeperkt.

Het is duidelijk dat deze enorme nood in Afrika en elders ons in Nederland rechtstreeks raakt. Hij raakt ons in het hart en doet een klemmend beroep op onze solidariteit. Toch zet niet alleen medemenselijkheid ons tot acuut handelen aan. De pandemie elders bedwingen is tevens een kwestie van welbegrepen eigenbelang. De Nederlandse samenleving levert – met de werkers in de gezondheidszorg in de frontlinie en een enorme omvangrijke financiële steunoperatie – een ongekeerde inspanning om de volksgezondheidssituatie in ons land onder controle te houden en de eerste economische klappen op te vangen. Deze indrukwekkende binnenlandse krachtproef komt naar het oordeel van de AIV pas ten volle tot zijn recht met een bijpassende internationale inspanning. De coronacrisis is in eigen land niet voorbij zolang ze elders op de wereld voortwoekert. Deze interdependentie werkt op drie manieren. Ten eerste bestaat het risico van een tweede infectiegolf, niet alleen door eventuele binnenlandse onvoorzichtigheid, maar ook door inkomend personenverkeer uit gebieden waar COVID-19 nog heerst. Nederland en de rest van de EU zullen wellicht tot vergaande screening van reizigers overgaan, maar zolang COVID-19 niet wereldwijd is uitgeroeid, blijft een nieuwe infectiegolf een reëel scenario.

Ten tweede zal het economisch herstel pas ten volle kunnen doorzetten als alle continenten weer 'open' zijn en ingeschaald worden in duurzame mondiale productieketens. Voor de werkgelegenheid in handelsland Nederland is van belang dat de vanwege corona ingezette beweging naar meer productie in de eigen regio proportioneel blijft en gericht op strategische maatschappelijke doelen, zoals volksgezondheid.

Ten derde zal COVID-19 waarschijnlijk leiden tot migratiedruk op de Europese buitengrenzen. Weliswaar dalen op dit moment van acute volksgezondheidsnood, wegvallen van internationaal reizigersverkeer en dichte grenzen de aantallen vluchtelingen en migranten, maar deze kunnen bij instabiliteit in de nabuurregio snel oplopen. De AIV herinnert in dit verband aan de Arabische volksopstanden van 2011. Deze begonnen als 'broodoproer' met een oorsprong in de financiële crisis van 2008. Achteraf zijn die revoltes, positieve uitzonderingen daargelaten, uitgemond in situaties van burgeroorlog die leidden tot de voor Europa ontwrichtende migratiecrisis van 2015-16. Deze sequentie geeft te denken en spoort ons ook uit eigenbelang aan om een humanitaire ramp te voorkomen en tijdig te handelen.

Geopolitiek

Geopolitiek staat er veel op het spel. De coronacrisis is de eerste grote mondiale crisis zonder Amerikaans leiderschap sinds 1945. Terwijl internationale samenwerking meer dan ooit onmisbaar is, verscherpt de pandemie juist de rivaliteit tussen VS en China, op meerdere niveaus. Er woedt een woordenstrijd met wederzijdse

beschuldigingen, waarin beide partijen druk uitoefenen om hun interpretatie te laten prevaleren.

We zien een meedogenloze race om medisch beschermingsmateriaal en intensieve pogingen om een vaccin of geneesmiddel te ontwikkelen, waaraan ook Europa mee moet doen. En, meest urgent in de context van dit briefadvies, we zien hoe de machtsstrijd Washington-Beijing zich verplaatst naar de internationale organisaties; zie onder meer het steekspel om invloed in en financiering van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Deze clash ondermijnt de sinds 1945 opgebouwde multilaterale orde. Voor de Europese Unie (EU) en Nederland is het vitaal deze orde te beschermen en strategische invloed binnen de WHO en andere VN-organisaties te behouden, ook met het oog op preventie en aanpak van toekomstige pandemieën. Mede gezien Chinese diplomatieke inspanningen vis-à-vis getroffen landen, is dit strategische doel alleen haalbaar wanneer Europa snel tastbare, substantiële steun aan kwetsbare landen in Afrika en elders beschikbaar stelt. Ook hier geldt: *penny-wise* mag geen *pound-foolish* worden.

2. Prioriteiten voor steunverlening

De COVID-19 crisis is een gezondheidscrisis, een sociaaleconomische crisis en een financiële crisis. De meest kwetsbaren worden het hardst geraakt en komen zonder steun in levensbedreigende situaties terecht. De AIV concentreert zich in dit advies op de onmiddellijke steun die nodig is en is bereid op een later tijdstip een langere termijnvisie uiteen te zetten. De crisissituatie vergt een samenhangend pakket van steunmaatregelen. Focus en snelheid zijn cruciaal. Voor elk van deze punten is budget nodig.

Medische hulp, gezondheidszorg en luchttransport

Tijdens de eerste fase van de pandemie zijn onmiddellijke hulpmaatregelen nodig om verspreiding van COVID-19 te voorkomen. Maatregelen in het kader van hygiëne, inclusief toegang tot schoon water en zeep zijn cruciaal voor preventie en indamming, waarin de capaciteit van Nederlandse organisaties met expertise op dit terrein kan worden benut. Hoge prioriteit moet worden gegeven aan het verhogen van de testcapaciteit, beschermende producten, digitale data-informatie en ontwikkeling en beschikbaarheid van vaccins en medicijnen, om de eerstelijns en tweedelijnsgezondheidszorg te ondersteunen bij preventie, indamming en behandeling. De WHO speelt hierbij een coördinerende rol, en hanteert de *Universal Health Coverage* agenda als uitgangspunt. De EU dient de positie van de Wereldgezondheidsorganisatie te versterken omdat effectieve en verplichtende regels voor het melden van en optreden tegen dreigende pandemieën belangrijker zijn dan ooit. Na de huidige crisis kunnen er meer en andere volgen. De WHO dient daarbij intensief met de lokale zorgorganisaties samen te werken.

De AIV adviseert het kabinet om *Water Sanitation and Hygiene* (WASH) te prioriteren in het kader van preventie en indamming van de COVID-19 pandemie. De AIV adviseert om met een brede alliantie van partnerlanden en (farmaceutisch) bedrijfsleven te faciliteren dat ontwikkelde testen, vaccins en medicijnen met prioriteit worden aangeboden in ontwikkelingslanden vanwege de beperkte toepasbaarheid van sociale isolatie. Dit voorkomt dat testen, vaccins en medicijnen

als geopolitiek machtsmiddel kunnen worden ingezet. Ook adviseert de AIV dat Nederland maatregelen en fondsen blijft steunen, waaronder via digitalisering, die de algemene weerbaarheid (malaria, tuberculose, HIV-AIDS, ebola, polio) bevorderen.

Daarnaast kan Nederland via de NAVO en de EU steunen bij het transport van medische hulpgoederen en voedselhulp. De AIV beveelt het kabinet aan dat Nederland vanuit het *European Air Transport Command* (EATC) en de *Strategic Airlift Capability* (SAC) C-17 van de NAVO een luchttransport-initiatief in gang zet voor het vervoer van medische voorzieningen en voedselhulp naar de kwetsbare landen in Afrika en elders, en afstemt met de Afrikaanse Unie en andere internationale inspanningen. Tevens zou de vloot van KLM die nu noodgedwongen aan de grond staat, met noodtransport van eerste levensbehoeften en medicijnen een publieke taak kunnen vervullen.

Voedselhulp en een sociaal vangnet

De COVID-19 crisis versterkt bestaande knelpunten in de voedsel-voorziening, zoals tegenvallende oogsten door klimaatverandering of sprinkhanenplagen. Het World Food Program (WFP) voorspelt dat als gevolg van de pandemie het aantal mensen met acute voedselonzekerheid wereldwijd bijna zal verdubbelen van 135 miljoen in 2019 tot 265 miljoen in 2020. Gebrek aan inkomen leidt tot honger. Een tijdelijk snel sociaal vangnet, in de vorm van voedselhulp of directe *cash transfers*, is noodzakelijk voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen en gemeenschappen. VN-instituties (als WFP, IFAD en FAO) en de EU hebben inmiddels de eerste stappen gezet voor het ondersteunen van meest kwetsbare gemeenschappen. Bijzondere aandacht is nodig voor steun aan vrouwen, die een cruciale rol vervullen in zowel voedselvoorziening en gezondheidszorg.

Het aanbrengen van een sociaal vangnet is noodzakelijk. Het is daarvoor onder meer van belang dat de werkgelegenheid zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Tijdelijke liquiditeit is cruciaal ter overbrugging van de lockdown-effecten. De beschikbaarheid van kritieke infrastructuur als elektriciteit, transport en communicatie is essentieel voor zowel de gezondheidszorg, voedselvoorziening alsmede economie en sociale veiligheid. De AIV adviseert het kabinet om ontwikkelingsbanken zoals de Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO), die goed zicht hebben op de haarvaten van de economie, in staat te stellen om levensvatbare bedrijven, met name in de MKB-sector, en micro-financieringsorganisaties te steunen om tijdelijke problemen te overbruggen en een domino-effect op verlies van werkgelegenheid tegen te gaan.

Sociaaleconomisch perspectief

Ontwikkelingslanden worden hard getroffen door de financieel en sociaaleconomische gevolgen van de wereldwijde lockdowns, de sterke kapitaaluitstroom, terugval van *remittances*, gedevalueerde wisselkoersen en gedaalde prijzen voor natuurlijke hulpbronnen en olie. Schuldverlichting met name door schuldkwijtschelding stelt de armste landen in staat geld vrij te maken om de gezondheids-, sociale en economische crises het hoofd te bieden.

De AIV roept het kabinet op om een substantiële bijdrage te leveren aan het opschorten van officiële publieke schuldendienstbetaling. De machinerie voor schuldverlichting, inclusief het pakket van daaraan te stellen condities, staat klaar.

IMF en Wereldbank hebben een oproep gedaan voor het opschorten van officiële publieke schuldendienstbetaling van de allerarmste lage inkomenslanden. De AIV adviseert aan die oproep gevolg te geven en een fors bedrag beschikbaar te stellen via de [Catastrophe Containment and Relief Trust](#) van het IMF, waarin een speciale loket voor gezondheidsrampen is voorzien. Zo'n bijdrage is op korte termijn te realiseren, heeft structureel effect, past binnen de voortrekkersrol die Nederland op dit terrein heeft gespeeld en zou het Nederlandse geopolitiek en economisch profiel zeer ten goede komen. Schuldverlichting en extra leencapaciteit kunnen niet onvoorwaardelijk zijn. Het IMF en de Wereldbank bieden hiertoe de gebruikelijke kaders.

Op langere termijn blijft schuldverlichting een belangrijk instrument om de armste landen in staat te stellen duurzaam uit het dal op te krabbelen. Het is dan wel zaak dat alle crediteur-landen, met name ook China, een actief aandeel leveren aan deze inspanning. In korte tijd is China immers voor veel ontwikkelingslanden uitgegroeid tot grootste buitenlandse schuldeiser.

De coronacrisis zal enorme gaten slaan in begrotingen van zowel arme als rijke landen, door de noodzakelijke extra uitgaven terwijl de economie ernstig inzakt. Dit vereist dat belastingstelsels worden verbeterd om de inkomsten weer op peil te krijgen en sociaaleconomische ontreddeering te beperken. Gezien het grote aandeel van gezondheidszorg in overheidsuitgaven is een extra inspanning nodig om belastingontduiking en -vermijding te verminderen.

De VN 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling dreigt door de COVID-19 crisis verder achter te raken. Door beperking van de bewegingsvrijheid en lagere acceptatie van kritiek op overheden staan tevens burgerlijke vrijheden onder druk. Steun aan mensen-rechtenactivisten, maatschappelijke organisaties en sociale ondernemingen is daarom rand-voorwaardelijk. De internationale samenwerking, onder andere via het Internationaal Strafhof, bij de bestrijding van misdrijven tegen de menselijkheid, moet blijven functioneren. Ook het beheer van natuurlijke hulpbronnen en bescherming van natuurlijk habitat moet zo worden ingericht dat de kans op overdracht van ziekten van dier op mens zo klein mogelijk wordt.

Bescherming van vluchtelingen en het voorkomen van grootschalige migratie

Speciale aandacht is nodig voor de situatie van vluchtelingen en ontheemden. Gezien hun precare situatie waar het gaat om sanitaire voorzieningen en gezondheidszorg is specifieke ondersteuning in samenwerking met UNHCR, Rode Kruis en IOM noodzakelijk om de dreiging van grootschalige COVID-19 infecties te mitigeren. Het is cruciaal dat voldoende middelen beschikbaar blijven in de komende tijd om de opvang en bescherming in de regio te continueren in de zware economische recessie die aanstaande is. Daarnaast dreigen vluchtelingen als eerste hun werk te verliezen.

Op het terrein van vluchtelingen en migratie zal een waarlijk partnerschap nodig zijn tussen de Europese en gastlanden waar reeds grotere aantallen vluchtelingen worden opgevangen, indien de eerste van de laatste blijven vragen dat zij het leeuwendeel van de vluchtelingen opvangen. Partnerschap impliceert ook dat een manier wordt gevonden om de beperkte toegezegde hervestiging van vluchtelingen

via de UNHCR te hernemen, met inachtneming van COVID-19 maatregelen. Ook zal samenwerking ten aanzien van de grondoorzaken van migratie van groot belang worden, onder meer door werk en perspectief te bieden in landen van oorsprong. Deze opdracht zal zeer groot zijn, ook door de remigratie van arbeidsmigranten en de werkloosheid als gevolg van de economische naschok van de COVID-19 crisis.

3. Nederlandse bijdrage aan internationale inspanningen

In uw kamerbrief d.d. 14 april 2020 stelt u dat gecoördineerd optreden – bij voorkeur aangesloten bij de steunverzoeken van multilaterale organisaties – leidend is voor het kabinet. De AIV onderschrijft dit. Naast de in de brief aangekondigde actie, biedt Nederland ook binnen het Koninkrijk aan het Caribisch gebied extra ondersteuning. De vraag is welke rol Nederland nog meer kan en wil spelen in deze crisis, en met wie. Samenwerking met gelijkgezinde landen en/of partijen versterkt het noodzakelijke handelingsvermogen voor het lenigen van de nood. Tevens raakt de keuze van partners aan strategische vragen van het Nederlandse buitenlandbeleid.

De AIV adviseert een politieke focus op samenwerking en coalitievorming met gelijkgezinde Europese landen. Dat maakt de Nederlandse steun het meest effectief voor de vier soorten steunmaatregelen die dit briefadvies onderscheidt. Coalities kunnen bovendien, na de acute hulpinspanning de komende maanden, de politieke energie genereren om op de middellange termijn door te gaan. Gezien het belang van het wereldwijd bedwingen van de COVID-19 situatie voor de Nederlandse economie en samenleving strekt deze benadering verder dan ontwikkelingssamenwerking alleen en dient ze politiek gestuurd te worden door de minister-president en de ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Europese samenwerking

De Europese Commissie presenteerde op 8 april 2020 een EU-aanpak voor de wereldwijde inzet ten aanzien van COVID-19. Dit betreft een pakket maatregelen voor korte termijn noodhulp/humanitaire steun, versterking van gezondheidssystemen en sociaaleconomische gevolgen. De Nederlandse maatregelen, en die van andere lidstaten, kunnen aansluiten bij deze *Team-Europe* benadering. In de praktijk krijgt deze hulpsamenwerking al goed gestalte, onder meer dankzij coördinatie tussen de Commissiediensten en EDEO met nationale ministeries en/of agentschappen (*joint instruction notes*).

Op het gebied van schuldverlichting, waarbij de EU-instellingen als zodanig niet betrokken zijn, is een coalitie met partners zoals Duitsland, Frankrijk, het VK en de Noordse landen aan te bevelen. Daarbij kan Nederland ook de goede positie in het IMF en de Wereldbank benutten.

Partnerschap met landen in Afrika en in het Midden-Oosten

Het uitgangspunt van de in maart verschenen Afrika-strategie van de Europese Unie geldt nog sterker in tijden van COVID-19: dat we als partners moeten samenwerken om de uitdagingen van de 21ste eeuw aan te gaan en onze gemeenschappelijke belangen te dienen. De Afrikaanse Unie heeft vier speciale gezanten aangesteld

om internationale steun te mobiliseren voor het opvangen van de economische naschokken van de COVID-19 pandemie in Afrika. De AIV adviseert het kabinet om in de samenwerking en hulpverlening responsief te zijn ten aanzien van prioriteiten die de landen in Afrika stellen. Een les uit de ebola-crisis is dat lokaal *ownership* en legitimiteit van belang is om een pandemie in lokale gemeenschappen te bestrijden. Gezaghebbende communicatie, het managen van geruchten en het vinden van praktische *bottom-up* oplossingen bleken cruciaal. Daarom is samenwerking nodig met nationale actoren, maar ook met regionale *governors* en lokale actoren en – bij gebrek aan een functionerende staat (zoals in de Sahel) – selectief met traditionele autoriteiten zoals tribale en religieuze leiders.

Samenwerking met de private sector

Door middel van publiek-private samenwerking kan een hefboom ontstaan op de steunmaatregelen van de Nederlandse overheid. Zowel voor medische en voedselhulp, als ook structurele sociaaleconomische maatregelen, kan en wil het bedrijfsleven kennis, technologie, infrastructuur en netwerken beschikbaar stellen. Het bedrijfsleven zet zich in voor duurzame ontwikkeling en wil daar ook in investeren. Nederlandse internationale bedrijven en MKB spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van het lokaal MKB en sociale ondernemingen. De AIV adviseert het kabinet om het Nederlands bedrijfsleven actief als partner te betrekken bij de maatregelen die genomen moeten worden. Het is de rol van de Nederlandse overheid daarbij zoveel mogelijk de samenwerking te ondersteunen, zeker in sectoren als gezondheidszorg, voedselproductie en transport.

Actie vergt budget

Tal van internationale en multilaterale organisatie hebben ramingen geproduceerd van de kosten waarvoor de internationale samenleving zich gesteld ziet. Ook al lopen de bedragen en allocaties uiteen, zoveel is zeker: het gaat wereldwijd om honderden miljarden euro's. Al eerder wees de AIV op de noodzaak om, vanuit welbegrepen eigenbelang, een zichtbare rol te spelen. Die gedachte leidt tot het advies om een bedrag van 1 miljard euro beschikbaar te stellen voor het lenigen van de acute noden in de armste landen en voor de armste groepen. Om te voorkomen dat lopende projecten moeten worden gestopt of langetermijnbeleid moet worden ondergraven is het wenselijk dat bedrag uit de algemene middelen te financieren. Gelet op de aard van de crisis is het van belang ook op de lange duur voldoende middelen beschikbaar te houden voor het ondersteunen van partnerlanden om op duurzame wijze (in lijn met de duurzame ontwikkelingsdoelen) vorm te geven aan hun toekomst. Bij dat ambitieniveau past, ook bij een voorziene geringere omvang van het BNP, in geen geval een verlaging van het thans beschikbare, reeds historisch lage, budget voor ontwikkelingssamenwerking.

4. Aanbevelingen

De COVID-19 crisis stelt de wereld voor ongekende problemen die vooral enorme humanitaire, sociaaleconomische en financiële gevolgen hebben voor kwetsbare landen, onder meer in Afrika. Snelle actie van de internationale gemeenschap is geboden om deze landen te ondersteunen in de strijd tegen het COVID-19 virus om zo uiteindelijk wereldwijde uitbanning te bereiken. Uiteindelijk is dit ook een welbegrepen eigenbelang. Het is aan Europa en Nederland om een leiderschapsrol

te vervullen in de wereldwijde response. Als Europa op dit punt faalt, heeft dat geopolitieke gevolgen. COVID-19 is de eerste wereldwijde crisis zonder Amerikaans leiderschap en verscherpt de rivaliteit tussen de VS en China. Als de EU een geopolitieke rol claimt, is dit het moment die ook waar te maken.

1. Een leidende rol voor de Europese Unie

De EU dient deze leidende rol te vervullen door daadwerkelijke en genereuze ondersteuning te bieden. De AIV adviseert het kabinet om Nederland een hieraan dienende voortrekkersrol te laten spelen. Nederlandse inspanningen in de bestrijding van het COVID 19-virus moeten zoveel mogelijk met EU-instellingen en lidstaten plaatsvinden, in coalities met gelijkgezinde landen. Het internationale optreden van Nederland in deze crisis is een verantwoordelijkheid van het gehele kabinet met een bijzondere rol voor de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Het beleid op dit terrein moet zijn ingebed in een voortgezet commitment aan de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG'S). Ook dient de EU de positie van de Wereldgezondheidsorganisatie te versterken omdat effectieve en verplichtende regels voor het melden van en optreden tegen dreigende pandemieën belangrijker zijn dan ooit.

2. Een samenhangend pakket aan steunmaatregelen

De AIV adviseert om een samenhangend pakket te ontwikkelen op de genoemde prioriteiten voor steunverlening: het bieden van medische hulp en gezondheidszorg; voedselhulp en een sociaal vangnet; van sociaaleconomisch perspectief en steun voor vluchtelingen en ontheemden. De sociaaleconomische maatregelen vergen verreweg het grootste deel van de Nederlandse financiële steun. Medische hulp en structurele investeringen in gezondheidszorg, evenals voedselhulp en kritieke infrastructuur, vergen een aanzienlijke maar beperktere bijdrage dan de sociaaleconomische maatregelen. Hierbij adviseert de AIV een luchttransport-initiatief in gang te zetten voor het vervoer van medische voorzieningen en voedselhulp naar de kwetsbare landen in Afrika en elders.

3. Grote nood vergt een fors budget op korte en langere termijn

Er zijn dringend additionele middelen nodig om de meest kwetsbaren bescherming te bieden tegen de gevolgen van deze majeure crisis. De AIV adviseert een bedrag van 1 miljard euro beschikbaar te stellen voor het lenigen van de meest acute noden. Om te voorkomen dat lopende projecten moeten worden gestopt of langetermijnbeleid wordt ondergraven is het wenselijk dat bedrag uit de algemene middelen te financieren. Ook op lange termijn blijft het noodzakelijk voldoende middelen beschikbaar te houden.

Hoogachtend,

Prof.mr. J.G. (Jaap) de Hoop Scheffer
Voorzitter AIV